

*Posudek na rigorózní práci předloženou k obhajobě na katedře
psychologie FF UK v Praze v listopadu 2010.*

***Téma práce: Záměrné sebepoškozování dospívajících v kontextu
rodinného systému.***

Autorka: Mgr. Alena Řehulová

Autorka předkládá k posouzení 187 stran textu + přílohy. Tématem práce je aktuální problematika sebepoškozování dospívajících, která je v ČR relativně nová a odborně velmi málo zpracovaná. Autorka člení svou práci na tři celky, z čehož jsou dva teoretického rázu a jeden tvoří empirické zkoumání.

V první teoretické části se autorka zaměřuje na záměrné sebepoškozování v obecné rovině. Vymezuje tento termín v souvislosti s několika klasifikacemi, odlišuje jeho klinické a neklinické pojetí. Hovoří o jeho výskytu, motivaci k němu, o jeho průběhu a zvláště detailně popisuje rizikové faktory, které ho stimulují. Závěrem popisuje možnosti prevence a intervence-terapie.

V druhé teoretické části již se zaměřuje na rodinný systém ve vztahu k sebepoškozování. V této části prokazuje velmi dobré znalosti, týkající se rodinné struktury a dynamiky i znalosti z poradenské a terapeutické práce s rodinou. Zde považuji za zvláště důležitou kapitolu, pojednávající o rizikových faktorech rodinného systému, které vedou k záměrnému sebepoškozování mladistvých. Také si cením vytvořené tabulky na str. 95, 96, ve které autorka srovnává funkční a dysfunkční rodiny z hlediska jejich struktury, dynamiky, hodnotové orientace, intimity, autonomie a komunikace. Za vhodné pokládám prokládání teoretického textu práce přepisy určitých částí výpovědí mladistvých, které autorka získala v rozhovorech s nimi a které se týkají probíraných témat. Autorka v teoretické části práce čerpá především ze zahraničních pramenů, které uvádí na cca 9 stranách v „Seznamu literatury“. Oproti diplomové práci je předložená rigorózní práce rozšířena o klinický pohled na sebepoškozování a je obsáhleji a více do hloubky rozpracována kapitola týkající se prevence a terapie.

Empirickou část tvoří velmi soudržné kvantitativní i kvalitativní studie 20 dospívajících osob (průměrný věk 15 let) a jejich rodin. Chci zdůraznit, že zvolené metody považuji pro tento typ šetření za velmi vhodné a že si tyto metody vyhledala a zvolila sama autorka. Jedná se konkrétně o polostrukturovaný rozhovor o rodině doplněný pozorováním, podložený nákresem Genogramu a „stavěním rodiny“ v rámci Testu rodinného systému FAST. Dospívající dále vyplnili dva standardizované testy: Škálu rodinného prostředí a Dotazník pro zjišťování způsobu výchovy. Dospívající dále tvořili Čáru života a údaje byly ještě doplněny o informace z jejich dokumentace, protože se jednalo o mladistvé v psychiatrické péči.

Výsledky empirické části tvoří tři velmi kvalitně strukturované a dobře zpracované kazuistiky, svědčící o autorčiných rozsáhlých psychologických znalostech, terapeutických předpokladech a o pečlivém a promyšleném formálním zpracování. Další kazuistiky jsou k dispozici na přiloženém CD. V další části se autorka snaží popsat obecné charakteristiky rodin sebepoškozujících se dospívajících. Tato část je oproti DP obohacena o dvě analýzy, týkající se pohledu dospívajících na vybrané charakteristiky rodin. Poslední subkapitolou empirické části je diskuse, která svědčí o autorčině schopnosti synteticky vyhodnocovat získaná data.

Celkově lze shrnout, že předložená práce prokazuje velmi kvalitní odbornou průpravu autorky v různých psychologických disciplínách, ale především její schopnosti vytyčit si cíl (v tomto případě dosti nesnadný a dosud málo zmapovaný) a ten velmi kvalitně zpracovat jak v rovině řešerše odborných zdrojů, tak v rovině řešerše existujících vhodných výzkumných metod, v rovině kontaktu s klinickými pracovišti i v rovině navázání kontaktu s dosti problémovou skupinou „ respondentů“.

Domnívám se, že předložená práce splňuje beze zbytku požadavky, kladené na kvalitu rigorózních prací. Doporučuji ji proto k obhajobě s kladným hodnocením. Považuji za vhodné, aby byl text jako celek následně publikován.